

Dat is eisch voor onze dagen.

Wij moeten meer principieel zijn.

Al ons toegeven aan de gedienstigheden der praktijk, en alle compromis en synthese terwille van praktisch succes zullen we laten varen, en we betrekken alleen iets, wanneer wij, zonder ons aan „principiën-reiteren“ schuldig te maken, een zuiver-principiële strijd voeren. Mits we dan ook niet beginselen in den waren zin des woords te doen hebben, en we steunen kunnen op de onveranderlijke uitgangspunten van denken en zijn, die God ons in Zijn Woord gegeven heeft.

Daarom zoekt ons blad mede te werken.

Of het daarin slagen zal?

God geve ons den rechten weg te vinden, en op het gevaarlijke terrein van het politieke en sociale leven alleen dien rechten weg te gaan.

K. D.

Lezer, sympathiseert ge met de oprichting van dit blad, stel dan niet uit U als abonnee aan te melden.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

„Gereformeerde Evangelisatie“.

De samenstelling, boven dit artikel als titel geplaatst, vormt voor sommigen een tegenstelling. Gereformeerde zijn en evangeliseren zijn voor hen twee dingen, die zich wel op papier, maar noch in de historie, noch in beginsel, met elkaar verzoenen. Evangelisatie is geen vrucht van calvinistischen, maar van methodistischen akker, zoo stelt men het van deze zijde voor.

Gewoonlijk brengt men de Evangelisatie terug tot op Wesley en Whitefield, de mannen van het Engelsch Methodisme of op Wichern, den grondlegger der Innere Mission in Duitschland.

Al was dit nu juist, dan zou het natuurlijk niets bewijzen tegen de mogelijkheid van gereformeerde evangelisatie. Immers de machtige beweging der kerkhervorming is evenmin bij Calvin begonnen, maar bij de Waldenzen, Wycliffe, Huss, Luther e.a. Dat was voor Calvin geen reden om niet te reformeren. Al zou dus de evangelisatie eenen methodistischen oorsprong hebben, dan zou daar nimmer een reden in liggen om niet, hoogstens om Anders te evangeliseren.

Bij onderzoek blijkt evenwel, dat niet slechts het beginsel, maar ook de methode der evangelisatie van veel anderen oorsprong is dan het Methodisme. Waar door wordt de methodiek der Evangelisatie gekenmerkt? Hierdoor, dat zij zich niet richt tot degenen, die niet reeds opgewekte belangstelling tot het Evangelie komen, maar dat zij met het Evangelie uitgaat tot hen, die nog belangstellend moeten worden gemaakt. Bij normale kerkformatie gaat het initiatief uit van de hoorders, deze gaan over tot instellende en begeeren een prediker, bij de evangelisatie gaat omgekeerd alle initiatief uit van de(n) prediker(s), zij begeeren de hoorders.

Is dat nu ongereformeerd? Zeker niet, als wij onzen arbeid willen inrichten naar het voorbeeld Gods. Het is de groote gedachte in het Calvinisme, dat in de genade God steeds het initiatief neemt. Hij laat zich vinden van degenen, die naar Hem niet zochten. Hij wordt niet getrokken door onze belangstelling, maar Hij trekt ons door de vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog.

Evangelisatie is niet ongereformeerd, als wij onzen arbeid willen inrichten naar het voorbeeld van den Heere Jezus Christus. Hij predikte op den berg en aan het strand. Hij predikt aan hen, van wie Hij weet, dat zij niet hooren zullen, omdat hun hart dik is geworden en hunne ooren zwaar zijn om te hooren. Hij zegt tot de schare: „Komt tot Mij!“, maar vooraf komt Hij eerst tot de schare. Terwijl Johannes de Dooper zijn centrum kiest in de nabijheid van den Jordaan, gaat Jezus het land door goeddoende. Hij houdt zich zelfs bezig met de stoffelijke behoeften zijner hoorders in de wonderen der spijziging. Eerst na hen gevoed te hebben met de spijze, die vergaat, wijst Hij hen op de spijze, die blijft tot in het eeuwige leven.

Evangelisatie is niet ongereformeerd, als wij onzen arbeid willen inrichten naar het voorbeeld der Apostolische kerk. Wij lezen nergens, dat de apostelen en evangelisten en zij, die alleen met den algemeenen naam „broeders“ worden aangeduid, hunne prediking lieten afhangen van de belangstelling der hoorders. Zeker was hun doel gemeenten te stichten, maar daarmede achtten zij hunnen arbeid niet voltooid. Te Efeze, waar een gemeente was, wilde Paulus zich op de schouwplaats tusschen de woedende Diana-aanbidders begeven. Te Jeruzalem, waar de moedergemeente was gevestigd, predikte de geboiede Paulus van de trappen der legersplaats. Trouwens de kerk is op aarde nooit compleet. En wat Prof. Bavinck zegt van Israël, geldt zeker ook van de kerk, zij is niet verkoren ten koste, maar ten bate van de menschheid. De gemeente is maar niet object van bearbeiding, maar zelve subject, geroepen tot bekendmaking der waarheid Gods aan alle creaturen.

Evangelisatie is niet ongereformeerd, als wij onzen arbeid inrichten naar het voorbeeld van Calvin en zijne medewerkers. Het is opmerkelijk, hoe methoden, die wij als betrekkelijk nieuw beschouwen, bij de reformatie reeds in gebruik waren. Het voornaamste middel, waarvan de hervorming zich bediende, was de Bijbelcolportage. Daarnaast nam de traktaatverspreiding een groote plaats in. De bekende Admiraal de Coligny werd door middel van een traktaat tot kennis der waarheid gebracht. Het is bekend, hoe Luther en Calvin veel van de drukpers gebruik hebben gemaakt. In Genève bediende Olivetan, neef van Calvin en één zijner voorgangers aldaar, zich zelfs van aanplakbiljetten. Wat schijnt er nieuwer dan vergaderingen met debat? Is het Evangelie daar niet te heilig voor? Calvin dacht er anders over. Het zijn juist de hervormers geweest, die op openbare disputen aandrongen, terwijl althans in Genève de Roomschen die ontweken. Het eerste twistgesprek vinden wij, wat Genève betreft, vermeld op Juni 1533. Calvin was er nog niet, wel zijne vrienden Farel en Viret. October

van het volgend jaar vinden wij Calvin in het strijdperk bij eenen openbaren redetwist te Lausanne. In 1537 komen er zogenaamde spirituelen te Genève — om honne dwalingen te bestrijden vraagt Calvin aan de overheid om een publieke debatvergadering. Is straatprediking iets nieuws? De Schotsche martelaar George Wishart, verbrand Maart 1546, zeide bij een prediking in de openlucht: „Christus heeft meer in de woestijn of aan het strand der zee gepredikt dan in den tempel te Jeruzalem“.

Froment, die door Farel naar Genève gezonden werd, begon met kindersamenkomsten en toen er meer hoorders kwamen, predikte hij op het plein Molard in de openlucht. Inzonderheid Willem Farel was een volksprediker, wij lezen in zijn levensgeschiedenis: „Hij predikte op de openbare pleinen, hij predikte in de kerkgebouwen, hij verkondigde Christus in de woning der armen en den raad der volken“. O, zegt men, maar het was toen een andere tijd! Ja, dat verzeker ik u! Glaubbins predikte op straat te Grandson, gedurig in de rede gevallen door monniken, die hem foeschreeuwden: „Ketter! Jodenkind! Afvallige!“ Te Genève joeg de stadswacht de samenkomsten op het plein Molard uiteen. Te Orbe wilde Farel prediken op de Groote Markt. Er bevond zich niemand, maar hij begon toch met luide stem te prediken in de hoop, dat hij wel hoorders zou lokken. Toen hij zijne hoop niet vervuld zag, ging hij naar de kerk en beklom den kansel. Deze kerk was bezet met kinderen, die plat op de zaken lagen. Omdat Farel drie — zegge drie! — personen zag, die hem ernstig toeliepen, begon hij te prediken. Terstond begonnen de kinderen, die daar opzettelijk voor gekomen waren, uit alle macht te gieren. Gaf Farel om al die ervaringen zijne methode op? Zeide hij wat men tegenwoordig zoo spoedig zegt: „het zijn paarden voor de wijnen?“ Neen, hier mishandeld, daar vergiftigd bijna, zette hij den arbeid voort. Van Genève lezen wij: „Genève braakte den eenen evangelist na den anderen uit“. Toch gaf Farel Genève niet op. Als hij later er zelf gevestigd is, beweegt hij Calvin er te blijven. Deze verontschuldigde zich met het oog op zijne studiën en zijne zwakke gezondheid, maar Farel sprak de bekende woorden: „God vervloekte uw rust, God vervloekte uwe studiën, als gij in zulk een grooten nood u onttrekt en weigert hulp te verleen“.

Voor Calvin te Genève kwam, heeft hij gearbeid in Frankrijk en Italië. Van zijnen arbeid te Noyon lezen wij: „hij legde de hand op degenen, die elders heenliepen, om hen staande te houden“. Hij vormde een aantal evangelisten en zond die uit naar Frankrijk. Een van hen, Philip Veron, kreeg den bijnaam „de verzamelaar“, want zeide hij: „ik wil de verdoolde schapen des Heeren vergaderen“.

Hoe dacht Calvin over de prediking des Evangelies? Kostelijk komt dit uit in één zijner predikatiën:

„God wil, dat wij allen zalig worden, wanneer Hij beveelt, dat Zijn Woord zal gepredikt worden. Daarom moeten wij zooveel in ons is de zaligheid dergenen behartigen, die nog vreemd zijn aan het geloof en hen tot de goedheid Gods trachten te leiden“.

Waarom moeten wij ons zooveel moeite geven voor hen, die vreemd zijn aan het geloof? De uitverkorenen zullen toch wel toegebracht worden, zeggen sommigen, en geven dit uit als echt-gereformeerd. Daarom zegt Calvin verder:

„Omdat Christus niet de Zaligmaker is van drie of vier, maar Zich aan allen aanbiedt. Jezus Christus is niet gekomen om Middelbaar te zijn tusschen twee of drie menschen, maar tusschen God en de menschen, niet om een luttel aantal menschen met God te verzoenen, maar om Zijn genade over heel de wereld uit te breiden. Moeten wij niet, omdat Jezus ons allen tot Zich noodigt, omdat Hij bereid is ons vrijen toegang tot Zijn Vader te verleen, de handen uitbreiden tot degenen, die niet weten, wat deze verlening is, ten einde hen te doen toegaan. God heeft in Jezus Christus de armen uitgebreid om hen, die er van gescheiden zijn, tot Zich te ontvangen“.

Maar als wij de gelegenheid om het Evangelie te hooren, openstellen, is dat niet genoeg gedaan? Calvin zegt:

„Het moet niet aan ons liggen, dat zij niet tot de kudden terugkeeren“.

En dan richt Calvin tot hen, die in de prediking des Evangelies aan allen vertragen, de volgende geweldige beschuldiging:

„Zij, die verzuimen hunnen naaste op den weg der zaligheid te leiden, verminderen de macht van Gods heerschappij zooveel in hen is en willen er perken aan stellen, opdat Hij niet over de geheele wereld heersche“.

Zij verduisteren de verdienste van den dood en het lijden van Jezus Christus en verminderen de waardigheid, die Hem door God Zijn Vader is gegeven, te weten: dat nu om Zijnentwil de deur des hemels is geopend“.

Geloof Calvin dan niet, dat God een gemeente ten leven heeft uitverkoren? Zeker, maar evenmin als Paulus maakt hij er een verkeerd gebruik van. Calvin waarschuwt: „Degenen, die zich in Gods eeuwigen Raad indringen, storten zich in eenen doodlijken afgrond: De onwetendheid dienaangaande is verstandig, de zucht om ze te weten is een soort van razernij“.

Ziende op deze dingen denk ik aan de uitspraak, die ik oulangs van den kansel hoorde:

„Veel Gereformeerden moeten nog gereformeerd worden“.

N. B.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT.

No. I.

Dr. J. C. SIKKEL.

Utrecht, 7 Sept. 1920.

Amice,

Een oudere tijdgenoot is gestorven, wiens leven voor de jongere tijdgenooten van groote betekenis was. Laat daarom mijn eerste brief in dit blad hem voor uw aandacht doen herleven.

Veel is er aan Sikkels graf gesproken en in de pers tot zijn nagedachtenis geschreven. Uit dat vele herinner ik u echter alleen aan vier uitspraken, die treffend overeenstemmen en Sikkel zoo juist karakteriseeren.

Aan de groeve getuigde Dr. Fernhout van Sikkels prediking: „dan gingen de deuren open van het Woord Gods en het werk van Christus“. En Dr. Dijk sprak: „Zijn prediking was voor ons een openbaring“.

Professor Fabius schreef: „Hij boorde door de duisternis heen; de wolken moesten op zijde; alle nevelen werden weggevaagd, om het licht, het eeuwige licht te zien, dat hij dan uit het Woord deed stralen“. En Dr. Kuipers noemde hem: „een denker, wiens flitsen plotseling voor u even 't diepe donker der geestelijke gedachten verlichten, zóó, dat ge 't nooit weer zoudt vergeten“.

Ja, zóó was Sikkel.

Onwillekeurig denk ik hier aan de bekende Indische voorstelling, door Schopenhauer overgenomen, van de Maja, de sluier, waarachter het wezen der dingen zich verbergt. Die sluier, zegt Bergson, is dicht en ondoorbreekbaar voor de groote massa der menschen; maar licht, bijna doorschijnend voor den kunstenaar en den dichter. „Wij leven in een tusschenruimte tusschen de dingen en ons — aan den buitenkant van de dingen, aan den buitenkant ook van ons zelf. Wij zien niet de dingen zelf; in de meeste gevallen bepalen wij er ons toe, de etiketten te lezen, die er op geplakt zijn. Maar de kunst heeft ten doel om alles, wat de werkelijkheid voor ons verbergt, uit den weg te ruimen, ten einde ons van aangezicht tot aangezicht te stellen tegenover de werkelijkheid zelf. Uit een misverstand op dit punt is de strijd ontstaan tusschen het realisme en het idealisme in de kunst. De kunst is stellig slechts een meer directe visie van de werkelijkheid. Maar deze zuiverheid van gewaarwording onderstelt een zekere onstoffelijkheid van leven, — die niets anders is dan hetgeen men altijd idealisme heeft genoemd. Zoodat men zou kunnen zeggen, dat het realisme is in het kunstwerk, wanneer het idealisme is in de ziel, en dat men slechts door idealiteit weer in aanraking kan komen met de realiteit“ (Bergson, Het Lachen, blz. 159).

Welnu, Sikkel was realist door zijn idealisme en idealist door zijn realisme.

Hij leefde bij de realiteit van het ideale.

De werkelijkheid der onzienlijke dingen, de realiteit van het geloof, heb ik nooit zoo doorvoeld als onder zijn evangelieverkondiging, schreef Dr. Kuipers, en ik zeg het hem van harte na.

Sikkel kenmerkte zich door een geniale helderziendheid, waardoor hij bij intuïtie onmiddellijk zag wat een ander langs den weg der redeneering slechts met moeite vindt. Niet van stap tot stap, maar met één sprong was hij midden in zijn onderwerp.

Nu is dat op kunstgebied geen ongewoon verschijnsel. Maar het eigenaardige bij Sikkel was, dat hij als predikant die gave der intuïtie aanwendde tot opening van Gods Woord.

En dat Woord paste hij dan toe op het leven, op het volle leven, dat hij met zijn directe visie van de werkelijkheid zoo lief had. Hij kende, verstand en verklaarde dat leven bij het licht der Schrift, door Christus als het Licht der wereld.

Zijn prediking was zelve leven, één en al leven. Naar het oordeel van sommigen is een gereformeerde dominee en een gereformeerde predikant ipso facto droog en doodsch. Maar bij dezen gereformeerden predikant en in zijn prediking was alles warmte, gloed en vuur. Van koud intellectualisme en doode leerstelligheid had hij een hartgrondigen afkeer.

Maar tegelijk heeft hij met een vlammen den ijver als van Johannes, den apostel der liefde, gestreden tegen valsche leer. Met name de ethische richting heeft hij krachtig weerstaan in haar schenden van de Heilige Schrift als het Woord Gods. Hoe heeft hij het „verkeerd Bijbelgebruik“ van Professor Van Dijk als verwerping van Gods Woord gebrandmerkt. Hoe heeft hij de verzoeningsleer van Dr. Gerretsen als een verdragen van de waarheid Gods bestempeld! Hoe heeft hij den wasem der vroomheid in de ethische prediking als schijn aangewezen, en verklaard, dat de ethische richting ook zedelijk laag staat, omdat zij den gruwel van haar ongelof door bedrog bedekt.

Geen wonder dat hij, in zijn reformatorischen drang, bij het voorstel tot uitbouw onzer belijdenis, vooral ook tegenover de ethische richting positie wilde zien gekozen; want hij eerde de Kerk als de belijgende Gemeente van Christus, die pilaar en vastigheid der waarheid is.

Maar ook was ze hem de stad op den berg en het licht op den kandelaar, om aan overheid en volk, staat en maatschappij, huisgezin en school hun plaats en hun roeping van Godsweg te leeren onderscheiden. Luide riep hij daarom voor het Koningschap van Christus in het wereldgeding, en onvermoeid wierp hij zijn zoeklicht over dat onbegrepen wereldgebouwen. Terecht schreef de Kroniek van het Gereformeerd Jongelingsblad: „Wie denkt niet aan de oorlogsjaren, die achter ons liggen, toen elk principieel antirevolutionair geluid op volkenrechtelijk gebied schier verstorven scheen, en 't leek alsof het Woord Gods geen woord was voor onzen tijd, — en wie gedenkt niet met weemoedigen dank aan hetgeen Dr. Sikkel iedere week aan leiding en vertroosting in zijn blad „Hollandia“ deed uitgaan?“

Inderdaad, Sikkel is de man geweest die ons, ook in de bange oorlogscrisis, het Woord Gods heeft doen hooren, en ons, aan de hand van dat Woord, over den

drempel
overgeb
Hij, o
man van
ja was
literatu
nog nie
de kolon
de scho
en voor
tuur. Es
en de v
ideeën,
luid vo
Natuur
dachte
meerde
minst
Hij wem
En di
Dat b
ander e
heeft n
Toen
van Sikk
oversche
niet eer
schieder
dat nog
De va
uitgestr
in den
Moge
hierna
Met
Belang
gelieven
Het
van het
kende o
alle v
heerlijke
het boe
ten hem
Heiligen
Mijn g
Judea
Zijn ap
het uit
Hij dan
woordig
de zing
hooren
zendt Z
volkeren
het bizz
te predi
draagt,
voor de
blijft.
Lang
heid van
ten, we
des Heer
politism
weten,
geen hit
hetzelfde
die den
tie met
immer
geweest
en mee
geweest
passie b
het erd
Deze
tot ons
alwaar
gloriens
ik meer
grootte
dat de t
Kerk re
het dest
onze ke
onder v
daan va
en leefde
het voor
Reeds v
gadering
toch re
toespraak
eenmaal
adviseurs
Steeds
door de
en nood
getrouwe
tenlands
dat ook
sullen z
onze con
medeleve
was. Da
haar to
ons loef
Op de G

drempel van den ouden tijd naar den nieuwen heeft overgebracht.

Hij, onze oudere tijdgenoot, was toch op 'em' op een man van den nieuwen tijd. Hij leefde met zijn tijd mee, ja was zijn tijd dikwijls verre vooruit. Toen men van de literatuur na '80 in onze officiële gereformeerde kringen nog niet de minste notitie nam, was het Sikkels, die de kolommen van „Hollands Kerkblad" openstelde voor de schoone en diepgevoelde sonnetten van Seerp Anema en voor diens kourige artikelen over Kunst en Literatuur. En nog zijn laatste rede over de groote toekomst en de vrouw bevatte zóveel ongehoorde en ongedachte ideeën, dat iedereen voelde: hier klonk een nieuw geluid voor een nieuwen tijd.

Natuurlijk ontstond er, als Sikkels zoo'n nieuwe gedachte uitsprak, altoos eenige verwijzing onder de gereformeerden in den lande. En hij zelf verwachtte ook allerminst, dat men het aanstonds met hem eens zou zijn. Hij wenschte geen napraters, maar nadenkers.

En die heeft hij gevormd.

Dat blijkt nu wel na zijn sterven, nu de een na den ander erkent, dat Sikkels voor hem een lichtend spoor heeft achtergelaten.

Toen ik dan ook met zoovele oude en jonge vrienden van Sikkels stond om de groeve, waarin zijn stoffelijk overschot werd neergelegd, toen voelde ik: hier wordt niet een overledene bijgezet in het mausoleum der geschiedenis, maar hier valt een tarwegraan in de aarde, dat nog veel vrucht zal voortbrengen.

De vruchtbare gedachten van Sikkels zullen worden uitgestrooid en straks opwassen tot een nieuwen oogst in den nieuwen tijd.

Moge ook ons nieuwe weekblad „De Reformatie" hiaraan bevorderlijk zijn.

Met vriendelijke groeten,

t.t.,

J. C. RULLMANN.

Belangstellenden, die geen proefnummer van dit blad ontvingen, gelieven aan de Uitgevers hun naamkaartje te zenden.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

En ik zag een anderen engel, vliegende in het midden des hemels, en hij had het eeuwige Evangelie, om te verkondigen den genen, die op de aarde wonen, en aan alle natie en geslacht, en taal en volk.

Openbaring 14: 6.

Het Christendom is wereld-godsdienst. De profetie van het O. T. opent prospectieven, zich verre uitstrekkende over en buiten de grenzen van Israël. Jesaja ziet alle vleesch komen om te aanbidden. Daar is een heerlijke wisselwerking op te merken in het begin van het boek der Handelingen. De Heiland als Hij opvaart ten hemel zegt: maar gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, die over u komen zal; en gij zult Mijne getuigen zijn, zoo te Jeruzalem, als in geheel Judea en Samaria en tot aan het uiterste der aarde. Zijn apostelen zendt Hij met de blijde boodschap tot het uiterste der aarde. Dan vaart Hij op. En als Hij daarop Zijn Geest zendt, dan trekt Hij vertegenwoordigers van alle volkeren der aarde door de zuigkracht des Geestes naar de Opperzaal om te hooren de prediking van de groote daden Gods. Hij zendt Zijn boodschappers tot de volkeren! Hij trekt de volkeren tot de boodschappers! Paulus weet zich in het bijzonder geroepen om het Evangelie den heidenen te prediken. Maar het is deze zelfde prediker die zorge draagt, door met veel toewijding eene collectie te houden voor de moedergemeente, dat de hand der eenheid blijft.

Lang vóórdat de humanistische stroomingen de eenheid van het menschelijk geslacht voelden en predikten, werd de gemeenschap der heiligen door de Kerk des Heeren gevoeld en geëfend. Nog vóórdat het kosmopolitisme opkwam en van geen grenzen meer wilde weten, waren voor Christus' Kerk reeds de grenzen geen hinderpalen meer om als broeders en zonen van hetzelfde huis te leven en te verkeeren met allen die den naam van Christus noemen. Naar correspondentie met de Kerken van andere landen heeft de Kerk immer gestreefd; ook de Kerk der vaders in deze gewesten; ja zij in het bijzonder. Met de schoonste en meest vleeiende namen is zij genoemd als in deze gewesten hart en beurs werden ontsloten door compassie bewogen met het lijden dat werd geleden door het erdfeel des Heeren in andere landen.

Deze rijke traditie getrouw, vindt de roep om steun tot ons gekomen uit de landen van centraal-Europa, alwaar de heugenis nog leeft aan ons in dezen zoo glorieuze verleden, allerwege weerklinkt in de harten, ik meen, vooral der eenvoudigen, als ik let op de groote der gaven. Ja, mij heeft het getroffen te lezen, dat de toen nog zoo kleine en zoo arme Afscheidende Kerk reeds voor meer dan zestig jaar collecteerde voor het destijds ook benarde Hongarije. Altijd hebben dan ook onze kerkelijke bladen gezorgd voor een rubriek waar onder van week tot week mededeelingen werden gedaan van hetgeen in de buitenlandsche kerken voorviel en leefde. Bij name „De Bazarin" en „De Heraut" hadden het voorrecht ons daaromtrent steeds het beste te bieden. Reeds voor jaren, toen onze hoogste kerkelijke vergadering nog zulk een bescheiden aanblik bood, was toch reeds een voornaam punt van het Agendum de toespraak der buitenlandsche afgevaardigden, die zelfs eenmaal werd beantwoord door een der praediviseerende leden met een rede in het Latijn gesproken.

Steeds meer wordt door onze Kerken, evenzeer als door de buitenlandsche gevoeld, dat het zeer nuttig en noodzakelijk is, dat de hand worde gehouden aan getrouwe correspondentie. Telkens weer vragen de buitenlandsche Kerken, vooral die van Amerika en Afrika, dat ook wij van onze zijde geregeld afgevaardigden zullen zenden naar hare meerdere vergaderingen. Doch onze correspondentie mag daarin niet opgaan. Wij moeten medeleven met haar, meer dan tot nu toe het geval was. Dan, zal dit kunnen, zoo dienen wij meer van haar te weten, beter haar te kennen. De rubriek aan ons toevertrouwd bedoelt in die richting te werken. Op de Generale Synode van Leeuwarden word er, bijna

met passie, op aangedrongen, dat wij dan eindelijk eens gehoor zouden geven aan de steeds dringender uitnoodigingen van onze zuster- en dochterkerken om ons op hare Synodes te doen vertegenwoordigen en zonder eenig verzet voteerde zij, alsof het een peulschilletje ware, 6000 gulden uit te trekken voor de D.D. ter correspondentie met de buitenlandsche Kerken om afvaardiging mogelijk te maken.

Toch zal zulk eene correspondentie niet genoegzaam aan haar doel kunnen beantwoorden indien er in ons midden geen medeleven is met de overzeesche broeders. Wij moeten kennen om te kunnen lieven en medeleven. Die kennis te vermeerderen, dit lieven en medeleven te waken en te versterken bedoelt deze rubriek. In de eerste plaats dan niet om van tijd tot tijd eens iets mede te deelen van hetgeen er leeft en zich beweegt op het gebied van het kerkelijk leven in het buitenland, maar eer om die Kerken nader te doen leeren kennen, met welke wij reeds lange jaren de correspondentie onderhouden. De Amerikaansche Kerken van Nederlandschen en Gereformeerden oorsprong zullen dan ook het eerst aan de beurt komen.

G. KEIZER.

BOEKBESPREKING.

„Getrouw in geheel Gods Huus". Leerrede over Hebreërs 3: 5, 6, ter nagedachtenis aan den Welerv. Heer Dr. J. C. Sikkels, in leven Dienaar des Woords in de Gereformeerde Kerk van Amsterdam, uitgesproken door Dr. K. Fernhout Mz. op Zondag 22 Augustus 1930, in de Plantagekerk te Amsterdam.

W. ten Have. — Amsterdam.

Sikkels vindt algemeene waardeering... na zijn dood. Tijdens zijn leven heeft het hem ook niet aan waardeering ontbroken. Sommigen gingen hierin zelfs wel eens te ver. Ze wilden geen gebreken zien, die in dezen groote noodzakelijkerwijs ook groot moesten zijn. Maar meerderen gingen hem in blind vooroordeel, in niet-begrijpen voorbij. Dat heeft Sikkels leven verzaagenaamd.

Zou men, wat men tegenover Sikkels mistroef, aan Sikkels schuldig bleef, niet kunnen goed maken aan Fernhout? Het mag hier wel eens gezegd worden. Fernhout is op een leeftijd, dat het gevaar van over-het-paard-getild worden niet zoo groot meer is, gesteld al, dat hij er aanleg voor had — hij is het zoo waard. Ook hij steekt ver boven het middelmatige uit. Hij is niet zoo geweldig als Sikkels, maar fierer. Hij is niet zoo profetisch, maar priesterlijker. Zijn woorden spatten niet zulke geniale vonken uit, maar vloeien meer en zijn helderder. Het abrupte van Sikkels, wat u dikwijls vragen deed: „Waar wil hij heen?" vindt ge bij hem niet, hij maakt het u gemakkelijker. Soms al te gemakkelijk. Hij gebruikt gewoonlijk wat te veel woorden.

Ook in deze preek. Maar hier niet zoo sterk als in veel, wat totnogtoe van zijn hand verscheen. „Kan korter."

Fernhout moet de gedachtenisprek over Sikkels wel in zielespanning hebben uitgesproken. Zij waren zoo geheel elkanders tijd- en strijdgenooten. Er was tot het laatste zooveel lotgemeenschap tusschen hen. Beiden ondergingen een ernstige operatie. Fernhout bleef gespaard, Sikkels bezweek.

Die zielespanning vindt gij in deze preek niet geheel terug. Meestertlijk improvisator als Fernhout is, sprak hij van een korte schets. Letterlijk de preek in druk te geven, ging dus niet. Hij werkte haar om. Daardoor zal zij in bezontheit hebben gewonnen. Alleen zal, dunkt mij, het spontane er onder hebben geleden.

Overigens is het een woord vol geloovige wijding, schriftuurlijk doorvoeld, Sikkels besiddend in Calvinistischen stijl.

HEPP.

Men abonneert zich op dit blad het eenvoudigst door toezending per postwissel van het bedrag voor drie of zes maanden abonnement.

PERS-SCHOUW.

De Synode.

Hoe sterk het kerkelijk besef bij ons Gereformeerde volk spreekt, blijkt vooral in de weken, waarin een Generale Synode wordt gehouden. Men kan niet bij elkander komen of de gesprekken gaan al spoedig den synodalen kant uit. Politieke en kerkelijke bladen staan er vol van. Totnu toe leverde onze Pers nog niet veel nabeschouwingen over de Leeuwarder Synode. Haar kolommen zijn meest nog gevuld met officiële verslagen. Voor de Redacteurs batekent dit zooveel als verlengde vacantie. Voor lezers, die slechts één blad onder de oogen krijgen (zouden er zoo velen zijn?) heeft het zijn nut, ofschoon die met een résumé misschien nog meer in hun schik zouden zijn. Voor iemand, die pers-schouw houdt (men vergeve het mij!) is het tamelijk vervelend. Toch vallen er reeds enkele korteljes te pikken.

Wat het algemeene karakter der gehouden Synode aangaat, oordeelt de „Groninger Kerkbode":

Wat zal nu het oordeel over deze Synode zijn? Er was over 't geheel eenstemmigheid. Moet men zeggen: het was een „zwakke" Synode, in zoverre dat er weinig strijd en worsteling, weinig verschil van meening was? Als dat een bewijs van zwakheid is: dan zeker. Want van groote en zware worstelingen is niet veel gebleken. Toch is dat min of meer geringschattende „zwak" daarom niet op zijn plaats.

De worsteling was reeds geschied. En deze Synode, afspiegeling van wat in de kerken leefde, heeft in grooten stijl, met zelfbeheersching gewerkt.

En de „Watergraafsmeersche Kerkbode":

„Reeds nu kan worden gezegd, dat de Synode van Leeuwarden van groote betekenis zal zijn in de historie onzer gereformeerde kerken.

In dat opzicht vormt zij een opvallende tegenstelling met de vorige Synode te Rotterdam, waarin meer „de heerlijkheid van het ordinaire" uitkwam. Welk een verandering in drie jaren.

De Voorzitter.

Hangt het welslagen eener Synode voor een deel ook af van een goede leiding, de jongste Synode bleek een gelukkige keuze te hebben gedaan, toen zij Dr. J. D. van der Munnik van Leeuwarden als voorzitter

koos. Het applaus, dat hem op de pax gehouden Predikantenvergadering ten deel viel, hield dankbaarheid en bewondering in.

Marnix schreef van hem (en van den assessor) in de „Groninger Kerkbode":

De nog forsche stem, de vaardigheid waarmee hij de besprekingen leidt, geven blijk dat zijn kracht gelukkig niet gebroken is, al geeft het grijze hoofd ook te kennen dat de ouderdom nadert.

Hij is een man van gullen humor en dat verloocheent zich natuurlijk niet, ook al deert het de waardigheid van 't presideeren niet. Want deze voorzitter bezit de gaven voor het leiden van zulk een gewichtige vergadering en dat zegt veel. Want het is geen kleine zaak. Naast hem zit de assessor, De Moor, met dien eigenaardigen kop waarop de evenwichtige zelfbeheersching en de beslistheid, die hem steeds sierde, te lezen staat. Ik hoorde hem zijn rapport inzake de gezangenkweste verdedigen. Het was weer een lust die leuke ietwat droge slagvaardigheid te bewonderen.

Niet conservatief.

Alleen het besluit, dat de Synode in zake de aanvulling onzer Blijdenis nam, vrijwaart haar reeds tegen het verwijt van conservatisme. Aldus de „Zeeuwsche Kerkbode".

Daaruit blijkt ook, dat onze kerken niet in conservatisme haar oel zoeken, maar dat zij een open oog hebben voor de verschaanselen van dezen tijd en voor de gevaren, welke ons bedreigen en zij wenschen voort te trekken, maar alleen in den van God aangewezen weg. Die kerken staan in 't midden van 't leven en behooren duidelijk te vertolken, wat God tot het huidige geslacht te zeggen heeft. Zij mogen zich niet vergenoegen met groote woorden, met pakkende leuzen, maar zij moeten duidelijk en klaar de boodschap overbrengen, welke haar van Godsweg is gegeven. Daaraan is des te meer behoefte, nu de verwarring van denkbeelden zoo groot is en de afval van 't geloof toeneemt. De tijden zijn zoo hoog ernstig.

De zaak-Netelenbos.

Dagen van droeven ernst waren die, waarop de zaak-Netelenbos behandeld werd. En die droeve ernst trilt ook in onze Pers, voorzover zij zich uitsprak, na De „Amsterdamsche Kerkbode" zegt:

Het doet ons leed om der wille van den persoon, dat hij in stede van zijne dwaling te belijden tot den einde toe is blijven volharden.

Het verheugt ons echter tevens, dat deze aangelegenheid zoo is geloopt, dat de waarheid Gods is gehandhaafd.

Doordien de uitspraak met algemeene stemmen is gevallen, is tevens tevoren der tegenwerping de weg afgesneden, als zoude hier sprake kunnen zijn van eene partijsteuning.

Moge dit ook nog strekken om tot inkeer te doen komen allen, die tijdens de behandeling dezer zaak, openlijk of bedektelijk, deze dwalingen hebben zoeken te dekken!

„De Wachter".

Het eert den appellant, dat hij onomwonden zijn gevoelen heeft geopenbaard. En het zou hem nog meer geëerd hebben, indien hij tevens had erkend, dat hij op den naam Gereformeerde niet langer aanspraak kan maken en dat er voor iemand met zulk een gevoelen in de Gereformeerde Kerken geen plaats is op den kansel.

We kunnen ons voorstellen, dat bij de beslissing een ontroerende ernst de harten der Synodeleden vervulde. Zulk een vonnis vullen is een smartelijke en ontroerende plicht. Men had zoo gaarne gezien, we hebben gebeden en gehoopt, dat den dwalenden broeder de oogen mochten geopend worden voor den strik, waarin hij is gevallen. Maar tot dusver heeft het niet zoo mogen zijn. Hij volhardt in zijn dwaling. En al aanstonds na de Synode gaat hij weer voort in het oude spoor. Zelfs schijnt hij nog een schrede verder te gaan. Althans te oordeelen naar de advertentie, waarin de vorige week zijn optreden den verlopenen Zondag werd aangekondigd. Voorheen werd daarin altoos meegedeeld, dat hij „Bijbellezing" hield. Maar ditmaal was dit woord veranderd in „Godsdienst-oefening". Als dit meenens is, (en het uur van deze samenkomst versterkt deze gedachte), dan is de opzet van een scheurkerk hem niet vreemd. Moge de Heere hem alsnog aan zijn dwaling ontdekken!

De „Groninger Kerkbode":

De uitslag is geweest zooals die algemeen werd verwacht.

Wie het kort verslag van de rede las, door ds. Netelenbos gehouden in antwoord op het uitgebrachte rapport, ziet aanstonds hoe de synode ook niet anders kon. De heer Netelenbos geloof niet aan het paradijs en aan de slang. Hij geloof wel in den val des menschen. Hij geloof niet, dat er een boom der kennis des goeds en des kwaads was; hij geloof wel in het proefgebed.

Alles wat in den Bijbel voor feit staat aangaande deze dingen is Oostersche inkleding. Dit nu komt heel eenvoudig neer op een loochening der goopenbaarde waarheid. Hoe iemand, die zulke dingen zegt, nog kan beweren gereformeerd te zijn, is ons een raadsel.

Het spreekt wel van zelf, dat de Synode diep onder den indruk was van het gebeurde. Men neemt zulke besluiten, waarbij een dwalende broeder wordt uitgesloten van de bediening van het ambt, niet dan met een bloedend hart. Maar de gehoorzaamheid aan het bevel Gods gaat boven de liefde voor den mensch.

Wij mogen overigens in dit besluit een rijken zegen zien, ook omdat het velen voor dwaling kan behoeden.

Wij allen loopen gevaar te komen in de zuiging van den tijd.